

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

อาจารย์ ดร.ชาตรี	มณี โกศล	ศึกษานิเทศน์ 7 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขุนยวม สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน
อาจารย์จงรักษ์	รัตนวิฑูรย์	ศึกษานิเทศน์ 8 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปัว สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน
อาจารย์อภิวรรณ	วีระสมิทธิ์	อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนชุมชนวัดปากทอง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสารภี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่
อาจารย์สุริยา	ยสมงคล	อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านปงสนุก สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปัว สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

ภาคผนวก ข

**แผนการสอนการใช้คำถามในกิจกรรม
การเรียนรู้ภาษาเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**

แผนการสอนที่ 1
เรื่อง กลุ่มสัมพันธ์

หน่วย
เวลาเรียน 1.5 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อให้ผู้เรียนบอกวิธีการส่งเสริมความคิดริเริ่มจากการทำกิจกรรมร่วมกัน
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้ข้อคิดจากการทำงานร่วมกันในกลุ่ม

เนื้อหา

กิจกรรมกลุ่ม เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยเกม"ก้านไม้ขีดคอกม้า"

และ "ลากเส้นตรงผ่านจุด"

กิจกรรม

ขั้นนำ

ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลง "เสียงสัตว์" แล้วแบ่งกลุ่มตามเสียงสัตว์ที่เลียนนั้น

ขั้นสอน

1. จากการใช้เพลงกลุ่มจะได้ 6 กลุ่ม ให้ 3 กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่ได้เล่นเกม"ก้านไม้ขีดคอกม้า" และอีก 3 กลุ่มเป็นผู้สังเกตการณ์การทำงานของ 3 กลุ่มแรก

2. ครูอธิบายกติกาและวิธีการเล่นเกม "ก้านไม้ขีดคอกม้า" ให้กลุ่มที่เล่นเกมฟัง ถ้ามีข้อสงสัยให้นักเรียนได้ซักถาม และเมื่อเข้าใจวิธีการแล้ว ให้เริ่มทำกิจกรรม โดยใช้เวลา 10 – 15 นาที

3. ให้กลุ่มสังเกตการณ์ สังเกตการทำงานกลุ่มตามหัวข้อดังต่อไปนี้ แล้วบันทึกข้อมูลในแบบบันทึกที่เตรียมไว้

3.1 การทำงานกลุ่ม มีขั้นตอนอย่างไร เช่น

- การวางแผนการแก้ปัญหา
- การช่วยกันคิด ช่วยกันทำ
- ต่างคน ต่างทำ
- มีปัญหาอะไรบ้าง
- เกิดข้อขัดแย้ง ได้เถียงกันในกลุ่มหรือไม่

3.2 ใครเป็นผู้นำ ใครเป็นผู้ตามในกลุ่มการทำงาน

3.3 การทำงานกลุ่มสำเร็จได้ เพราะอะไร

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

-ขณะทำงานกลุ่ม ควรแบ่งนักเรียนในกลุ่มมาสังเกตการณ์บางส่วน ก็ทำงานไป

ต้องให้เวลาผู้เรียนในการทำกิจกรรม เพราะแต่ละเกมใช้เวลาไม่เท่ากัน เน้นที่ความร่วมมือในกลุ่มเป็นสำคัญ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3.4 การทำงานกลุ่มไม่สำเร็จ เพราะเหตุใด

3.5 กลุ่มทำงานใช้เวลาในการทำงาน นานเท่าใด

4. เมื่อหมดเวลาที่กำหนดไว้ ครูให้สลับกลุ่มสังเกตการณ์ 3 กลุ่ม เป็นผู้เล่นเกม “ลากเส้นตรงผ่านจุด” และ 3 กลุ่มแรกที่เล่นเกม มาเป็นผู้สังเกตการณ์ และให้บันทึกข้อมูลการทำงานของกลุ่มทำงาน เช่นเดียวกับการบันทึกในข้อที่ 3

5. เมื่อหมดเวลาที่กำหนดให้ ให้นักเรียนเข้านั่งประจำที่นั่งของกลุ่ม เพื่อนำข้อเสนอข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการทำงานและความรู้สึกของ การทำงานกลุ่ม

6. ครูนำเข้าสู่การอภิปรายในประเด็นของกระบวนการคิดและ วิธีการทำงานของกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จและไม่สำเร็จของกลุ่มที่นำเสนอข้อมูล ครูกระตุ้นด้วยคำถาม

- มี(พืช /สัตว์) ไตบ้างที่มักจะรวมกลุ่มกันทำงานอย่างที่เราทำ แล้วได้ผล อย่างไร (เปลี่ยนแนวประโยชน์)
- มีกิจกรรมอื่น ๆ อะไรอีกบ้างที่ทุกคนจะได้ช่วยกันทำ แล้วสำเร็จได้ (แทนที่)
- และกิจกรรมใดบ้างแบ่งกันทำแต่ก็ประสบผลสำเร็จได้ (แทนที่)
- ลักษณะการโต้แย้งภายในกลุ่มที่สังเกต ดังกล่าวนำจะนำไปใช้ในกิจกรรมอื่น ได้อย่างไรบ้าง (เปลี่ยนแนวประโยชน์)
- นักเรียนคิดถึงกิจกรรมใดบ้างที่ทุกคน ได้แสดงความคิดเห็นด้วยการโต้แย้งกัน (แทนที่)
- ถ้าเราเปลี่ยนวิธีโต้แย้ง เป็นวิธีการอื่น ๆ จะเป็นวิธีการใด/หรือกิจกรรม ไตบ้าง (เปลี่ยนแนวประโยชน์)

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

คำถามในช่วงนี้ ใช้เพื่อ เปลี่ยนแนวประโยชน์ให้สอย ควรให้คิดกิจกรรมที่อยู่ใกล้ ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครู กระตุ้นเรื่อย ๆ จะมีความคิด เกิดขึ้นมาเรื่อย ๆ

ให้เลือกกิจกรรมจากการคิด บางส่วน แล้วให้ลองทำดู ซึ่ง ต้องขึ้นอยู่กับผู้เรียน ส่วนใหญ่ที่จะเลือกทำ กิจกรรมใดเพียง 1 - 2 กิจกรรมที่น่าสนใจเท่านั้น

ให้นักเรียนคิดกิจกรรม / เกม โดยที่ทุกคนได้มีส่วนร่วม หรือ แบ่งงานกันทำ แล้วให้นักเรียนลองทำดู

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปประเด็น/แนวคิดที่ได้จากการทำงาน ว่า การทำงานร่วมกันควรจะปรับตัวอย่างไรบ้าง

สื่อการสอน

- เพลง “เสียงสัตว์”
- ใบงานแสดงวิธีการเล่นเกม “ก้านไม้ขีดคอกม้า”
“ลากเส้นตรงผ่านจุด” พร้อมชุดอุปกรณ์
- แบบบันทึกข้อมูลการทำงานกลุ่ม

การประเมินผล

1. การบันทึกข้อมูลการทำงานกลุ่ม
2. การประเมินผลงานจากกลุ่มเพื่อน
3. สังเกตการทำงานร่วมกันของนักเรียน

แผนการสอนที่ 2
เรื่อง ไปภาคหมั่ว

หน่วย
เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. บอกชื่อของอาหารในตลาดได้อย่างหลากหลาย
2. บอกราคาและแหล่งผลิตอาหารแต่ละประเภทได้
3. ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสนุกสนาน
4. อภิปรายแสดงความคิดเห็นจากข้อมูลที่ได้
5. เขียนเล่าเรื่องจากตลาดในเชิงสร้างสรรค์

เนื้อหา

ไปศึกษาดูงานในตลาดตอนเช้า

กิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำเสนอเกี่ยวกับประสบการณ์การไปตลาดในท้องถิ่น โดยใช้คำถามนำ "ตลาดเป็นสถานที่อย่างไร" "นักเรียนเคยไปตลาดหรือไม่ ไปทำอะไรบ้าง"

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ร่วมกัน

วางแผนการไปตลาดโดยร่วมกันออกแบบใบงานที่ใช้สำรวจตลาดและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประเภท ราคา แหล่งผลิต ฤดูกาล ความรู้สึกและข้อสังเกตที่พบเห็นจากการไปตลาด โดยสัมภาษณ์ผู้ซื้อและผู้ขาย โดยสังเกตและจดบันทึกวิธีการขายสินค้าที่น่าสนใจหรือวิธีการเชิญชวนผู้คนให้มาซื้อของ สัมภาษณ์ผู้ที่มาซื้อของว่า พอใจในราคาหรือไม่ เพราะอะไร ทำไมหรือมีข้อเสนอแนะอย่างไร

2. นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต มาบันทึกตามใบงานที่ได้รับ และส่งตัวแทนของกลุ่มมาเสนอผลงานบนชาร์ทหน้ากระดานดำ

3. ร่วมกันอภิปรายร่วมกันในประเด็นดังต่อไปนี้
 - "ประเภทของอาหารแต่ละอย่าง ราคาเท่าไร"
 - "ราคาแตกต่างกันหรือไม่ในแต่ละร้าน ในรอบสัปดาห์/เดือน"

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

จากข้อ 2 การนำเสนอข้อมูล ถ้าใช้เวลาที่จำกัด ควรใช้คำถามที่สำคัญ ๆ เท่านั้น เช่น การเปรียบเทียบให้สังเกตข้อมูลที่แตกต่างกันไป (ราคาขึ้น - ลง เป็นต้น)

ข้อมูลบางอย่างใช้การพูดคุยที่ตลาดได้เลย เพื่อจะได้เห็นชัดเจน ใช้การชี้แนะและกระตุ้น เช่น การให้สังเกตตลาดในจุดที่ควรปรับปรุงว่ามีอะไรบ้าง ที่ควรเพิ่มเติมเข้าไป คืออะไร มีข้อสังเกตด้านอื่น ๆ ที่แปลกแตกต่างไปจากตลาดอื่น ๆ ที่นักเรียนเคยเห็นมาอย่างไรบ้าง เป็นต้น

- “ต่ำสุด สูงสุดเท่าไร” “อาหารชนิดใดบ้างที่มีให้เลือกตลอดปี
- อาหารที่มีเฉพาะฤดูกาลคืออะไร เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น
- ราคาอาหารดังกล่าวเป็นอย่างไร”
- อาหารมีการผลิตที่ไหน ปลูกหรือซื้อต่อมาจากที่ใด
- ทั้งสองแบบราคาแตกต่างกันหรือไม่
- สิ่งที่ทำให้ราคาของสินค้าแตกต่างกัน คืออะไร
- ความประทับใจที่ได้จากประสบการณ์ไปตลาด
- ข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม

4. ให้นักเรียนนำเสนอข้อมูลที่แสดงถึงความสัมพันธ์

ระหว่างเดือนที่มีสินค้ากับราคา ด้วยคำถาม “- เราสามารถแสดงข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับราคา ได้ด้วยวิธีการใดบ้าง ”

จากนั้นใช้คำถามกระตุ้นการคิด

- นอกจากวิธีการนำเสนอข้อมูลที่กล่าวมาแล้วนั้น เราสามารถแสดงข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับราคา อื่น ๆ ได้ด้วยวิธีการใดบ้าง (แทนที่)
- นักเรียนคิดว่ามีข้อมูลอะไรที่จะนำมาเพิ่มเพื่อให้ครอบคลุมในสิ่งที่ต้องการนำเสนอ ลงไปได้อีก (ขยายตัว)

5. จากนั้นให้นักเรียนเลือกวิธีการนำเสนอข้อมูลที่นำเสนอใจ แปลกใหม่ คนละ 1 วิธี ครูใช้คำถามกระตุ้น

จะมีวิธีการใดที่จะเพิ่มสีสัน ความงาม ความน่าสนใจลงในวิธีการที่นักเรียนได้เลือกทำ (ยกตัวอย่างสิ่งที่นักเรียนได้เลือก เช่น การวาดรูป) (ปรับปรุง)

ให้นักเรียนนำเสนอข้อมูลเหล่านั้นด้วยการจัดบอร์ดในชั้นเรียน

6. กระตุ้นนักเรียนเขียนเล่าเรื่องที่พบในตลาด ในรูปแบบที่ แปลกใหม่ โดยครูใช้คำถามเพื่อระดมพลังสมองดังนี้

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

การใช้คำถามกระตุ้น ถ้าใช้เป็นกลุ่มย่อย รายคู่ หรือเป็นบุคคล จะดีกว่า ใช้แบบกลุ่มใหญ่หรือทั้งชั้น เพราะนักเรียนจะได้คิด นำเสนอผลงานที่ต่างกันได้โดยไม่เลียนแบบกันได้ ทำให้นักคิด แล้วให้รายละเอียดกับครูได้ดี

พื้นฐานเดิมเพื่อใช้แสดงข้อมูลด้านความสัมพันธ์ของสินค้ากับราคา ควรให้เด็กลงมติที่จะเลือกทำในสิ่งเดียวกัน และพอจะทำได้เหมือน ๆ กัน เช่น การวาดภาพที่มีขั้นตอนคือ การวาด ตั้งชื่อเรื่อง และบรรยายอย่างอิสระ หัวข้อเรื่องที่นร. เลือกเขียนแบบสร้างสรรค์ จากคำถามที่ใช้ระดมฯ ได้แก่

1. ตลาดใหญ่เท่ากับสนามกีฬาอำเภอ
2. ตลาดเล็กเท่ากับกระเบื้องหน้าชั้นเรียน
3. ตลาดมีลักษณะซื้อขาย คดลอง รวดเร็ว สะดวก
4. การปรับปรุงตลาดให้แลดูดีขึ้น
5. กิจกรรมในตลาดด้านอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการซื้อ ขาย

- บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

ใบสรุป

- แบบบันทึกข้อมูลไปตลาด

- แบบสัมภาษณ์

- อุปกรณ์วาดเขียนและวัสดุที่ใช้ในการเขียนเรื่อง

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจสอบผลงานของนักเรียน
3. การประเมินจากเพื่อน

แผนการสอนที่ 3
เรื่อง สร้างคำ นำตัวสะกด

หน่วย ไปกาดหมั้ว
เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. ให้ผู้เรียนสามารถอ่านและเขียนคำใหม่ที่เกิดจากการเติมพยัญชนะต้นเพิ่มขึ้น โดยมี
ความสอดคล้องกับคำที่กำหนดให้
2. ให้ผู้เรียนสามารถอ่านและเขียนคำใหม่ ที่ขยายเพิ่มเติมจากคำเดิมในเชิงสร้างสรรค์ได้

เนื้อหา

การต่อเติมตัวสะกดจากคำเดิมและสร้างคำใหม่จากคำเดิม

กิจกรรม

ขั้นนำ

ครูทบทวนมาตราตัวสะกด คำพ้องรูปและคำพ้องเสียง
ด้วยการให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างคำเหล่านั้น

ขั้นสอน

1. ครูให้ดูแผนภูมิคำเดิมที่จะให้ได้แก่ คำว่า เสียง สุก มิด มาด
สัน มัน แล้วครูใช้คำถาม

เราจะเติมพยัญชนะใดเพิ่มลงไปคำเดิมที่มีอยู่ แล้วเกิดคำใหม่ขึ้นมา
ให้นักเรียนลองทำ โดยครูยกตัวอย่างการเพิ่มตัว ร ล ว หรือ ห ลงไป หรือ
สามารถเพิ่มด้านหน้า หลัง ด้านบน ฯลฯ จะได้อย่างไรบ้าง(ขยายตัว)

ให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่าคำใหม่ที่ได้อยู่ในลักษณะของรูปแบบ
คำอะไรที่เรียนมา (อักษรนำ คำพ้องเสียง พ้องรูป หรืออื่น ๆ)

2. นักเรียนจับคู่กันเพื่อสร้างคำใหม่จากคำที่ครูกำหนด ได้แก่ คำ
งา นา ให้ได้มากที่สุด แล้วแนะนำการสร้างผังความคิด (Mind Map)
ร่วมกันกับคู่ของตนโดยแสดงถึงคู่ที่เหมือนและต่างกันในส่วนนั้น ๆ
แล้วให้อภิปรายกันกับคู่ของตนว่า คำที่ได้เป็นอย่างไร ถูกต้องหรือไม่
หลังจากนั้น ครูใช้คำถามว่า

เราควรจัดระบบผังคำใหม่ร่วมกันกับคู่ของตนเอง ให้แปลกใหม่แตกต่าง
จากคนอื่น ได้อย่างไรบ้าง (จัดระบบใหม่)

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

เมื่อใช้คำถามแล้ว ควรมีการ
ยกตัวอย่างประกอบในแผน
ภูมิของแต่ละคำว่า สามารถ
เติมด้านหน้า หลัง เพิ่มขึ้น
จากเดิม หรือเปลี่ยนเป็น
คำใหม่ได้อย่างไร

สร้างความเข้าใจในการสร้าง
ผังและการจัดหมวดหมู่คำ
ตามรูปแบบที่นักเรียนเคย
เรียนมา ให้ได้ก่อน จึงเกิด
แนวคิดของผู้เรียนเองในการ
สร้างผังความคิดแบบใหม่ ๆ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. ให้แต่ละคู่ได้ลองปรับผังความคิดอีกครั้ง
จากนั้นครูใช้คำถามระดมความคิด

- นักเรียนคิดว่า คำที่เราได้มานี้จะนำไปทำกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่เพื่อน ๆ ได้อย่างไรบ้าง (ให้คิดกิจกรรมต่อเนื่องจากคำใหม่) (เปลี่ยนแนวประโยชน์)
- ถ้านำคำเหล่านี้ไปใช้ในกิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนภาษาไทยละน่าจะมีกิจกรรมอะไรบ้าง (เปลี่ยนทิศทาง)

ขั้นสรุป

ให้คิดกิจกรรมต่อจากคำถามด้านบน แล้วร่วมกันสรุป
เพื่อเลือกกิจกรรมที่จะทำได้กับคู่ของตน

สื่อการสอน

- แผนภูมิคำเดิม
- กระดาษวาดเขียนและกระดาษสำหรับเขียนผังความคิด

การประเมินผล

1. การตรวจผลงานที่ได้
2. สังเกตการทำงานร่วมกันเป็นคู่
3. สังเกตการคิดกิจกรรมที่ต่อเนื่องกัน

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

คำถามทั้งสองนั้น มีคำถาม
แรกที่ใช้ระดมความคิด
คำถามที่ 2 จะใช้คิดต่อเนื่อง
ได้มากขึ้น.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แผนการสอนที่ 1
เรื่อง น้ำปัว บ้านเรา

หน่วย น้ำปัว บ้านเรา
เวลาเรียน 2.5 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้คำถาม เพื่อการค้นหาคำตอบด้วยตนเองในเชิงสร้างสรรค์
2. เพื่อให้นักเรียนแต่งประโยคที่ค้นพบ ด้วยตนเองได้ตามที่ต้องการ

เนื้อหา

- กิจกรรมการสำรวจสิ่งแวดล้อมของแม่น้ำปัว
- คำศัพท์ใหม่
- การแต่งประโยค
- การพูดเรื่องราวเป็นงานเขียนเชิงสร้างสรรค์

กิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำแผนที่การไหลผ่านหมู่บ้านต่าง ๆ ของแม่น้ำปัว
แล้วร่วมอภิปรายเพื่อสร้างความสนใจเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดของแม่น้ำปัว
ด้วยคำถาม“นักเรียนอยากรู้อะไรเกี่ยวกับแม่น้ำปัวบ้าง “
“ถ้าอยากรู้อะไรดี” และร่วมกันออกสำรวจลำน้ำ

ขั้นสอน

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกสำรวจบริเวณพื้นที่รอบ ๆ แม่น้ำ
โดยให้ช่วยกันจดชื่อพืชและสัตว์ที่พบให้ได้มากที่สุด
โดยอาจจะวาดรูปสิ่งนั้นหรือเก็บตัวอย่างมา (ในกรณีที่มีจำนวนมาก)
2. นำเสนองานร่วมกันโดยอ่านข้อมูลให้เพื่อนฟัง หากพบพืช
หรือสัตว์ที่ไม่รู้จัก โดยให้นักเรียนตั้งคำถามว่า “นี่คืออะไร” กับเพื่อน ๆ
แล้วช่วยกันถามตอบ และจดบันทึกข้อมูลร่วมกัน แสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม
ในคู่มือ นักสืบสายน้ำและสารานุกรมพืชและสัตว์ แล้วร่วมกันแสดง
ความคิดเห็นเพิ่มเติม
3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มที่จดบันทึกไว้ นำบันทึกมาจำแนก
สิ่งมีชีวิตหรือสิ่งที่มีอยู่ เป็นกลุ่ม ครูใช้คำถาม

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

การใช้คำถามในแต่ละกลุ่มอาจ
แตกต่างกันไป เพราะสิ่งมีชีวิตที่
ได้มา ไม่เหมือนกัน ให้บอก
เหตุผลของการจัดผังของกลุ่มได้
เป็นเรื่องที่ใช้ได้
อาจแต่งเรื่องจากผังได้เลย ไม่
จำเป็นต้องแต่งเป็นประโยคก่อน
ก็ได้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เวลาที่ใช้สำหรับการออกไปนอกสถานที่ ต้องหาเวลาที่เหมาะสม (นอกเหนือเวลาเรียน) แล้วอาจใช้เวลาเรียนต่อเนื่องจากนั้นเลย เช่น ออกไปแน่นำในตอนเช้า ๆ แล้วเรียนในชั่วโมงแรกต่อเนื่องเลย หรือ นัดเรียนในวันหยุด

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525

- แผนที่การไหลผ่านสถานที่ต่าง ๆ ของแม่น้ำบัว
- อุปกรณ์ในการวาดเขียน
- แบบบันทึกข้อมูลสิ่งแวดล้อม
- คู่มือนักสืบสายน้ำและชุดอุปกรณ์
- สารานุกรมพืชและสัตว์

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน
2. สังเกตการร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. เพื่อนในชั้นร่วมอภิปรายเพื่อประเมิน

แผนการสอนที่ 2
เรื่อง บทกลอนง่าย ๆ จากสำนวน

หน่วย น้ำบัว บ้านเรา
เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. พุฒแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่พบเห็นได้อย่างสร้างสรรค์
2. บรรยายความรู้สึกของตนออกมาในรูปบทกลอนง่าย ๆ ได้อย่างมีจินตนาการ
3. ร่วมกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อนได้อย่างสนุกสนาน

เนื้อหา

บทกลอนซินเคน (Cinquain) เกี่ยวกับแม่น้ำบัว

กิจกรรม

ขั้นนำ

ครูถามความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับแม่น้ำที่เห็น
โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นคำพูด หรือวลีสั้น ๆ ให้ได้มากที่สุด

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนบรรยายความรู้สึกของตนเองต่อแม่น้ำเป็นบทกวี
ซินเคน (Cinquain) ที่มี 5 บรรทัด โดยให้คิดคำพูดคม ๆ เพื่อสื่อสาร
ความเข้าใจของตนที่มีต่อแม่น้ำ โดยให้คิดทีละบรรทัด ดังนี้

ชื่อแม่น้ำที่อยากจะให้เป็น
ลักษณะทั่วไปของแม่น้ำ
ความรู้สึกประทับใจในแม่น้ำ
ความรู้สึกอยากให้แม่น้ำเป็นอย่างไร
คิดว่า แม่น้ำสายนี้เหมือนสิ่งใด

ครูใช้คำถามกระตุ้นการคิดดังนี้

บรรทัดที่ 1 ชื่อแม่น้ำที่ไม่เหมือนเดิมหรือช่วย

ให้เกิดความรู้สึกสะดุดใจ (แทนที่)

บรรทัดที่ 2 ลักษณะทั่วไปที่สังเกตเห็น คิดว่าคำใดบ้างที่ใช้แทนลักษณะเหล่านี้บ้าง

บรรทัดที่ 3 ความประทับใจส่วนตัวกับสายน้ำ ที่เป็นประสบการณ์

เกี่ยวกับสายน้ำ หรือสิ่งต่าง ๆ และถ้าไม่เกี่ยวกับสายน้ำ แต่เป็น

บริเวณรอบ ๆ ละ (แทนที่)

บรรทัดที่ 4 อยากให้แม่น้ำเป็นอย่างไรในความคิด ความฝันของเรา (จัดระบบใหม่)

บรรทัดที่ 5 แม่น้ำสายนี้เหมือนสิ่งใดที่เคยเห็นมา (ปรับปรุง)

บันทึกหลังการสอน

เพิ่มเติม

การเขียนบทกวีควรทำทีละ
บรรทัด ซึ่งอาจจะยกตัวอย่าง
คำที่มีแนวคิดนั้น ก่อน แต่
ไม่ให้นักเรียนเลียนแบบ
ให้ความเชื่อมั่นว่า ทุกคนจะ
คิดหาคำแปลก ๆ น่าสนใจ
ได้ ให้พยายามดูสายน้ำ แล้ว
สังเกตในสิ่งที่คิดว่าน่าสนใจ
สะดุดใจ พยายามให้
นักเรียนคิดและใช้คำที่
กระชับ สื่อความ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. นักเรียนเขียนบทกวี โดยใช้คำที่คิดไว้ จากนั้นครูเก็บรวบรวมผลงานไว้ แล้วนำตัวอย่างผลงานโดยนักเรียนอ่านให้ฟัง แล้วให้ทายว่า น่าจะเป็นของใคร
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับปรับปรุงผลงานโดยใช้คำถามกระตุ้น

ถ้าให้นักเรียนนำบทกวีที่ได้ ไปเขียนหรือนำเสนอในรูปแบบอื่น ๆ น่าจะเป็นอะไรได้บ้าง (จัดระบบใหม่)

ให้นักเรียนปรับปรุงผลงานของตนเอง ด้วยวิธีการที่เลือกไว้
ขั้นสรุป

1. ร่วมสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมนี้
2. ถ้านักเรียน อยากเขียนอีก ก็ควรให้ลองทำแล้วนำบทกวี มาตกแต่งให้สวยงามแล้วจัดบอร์ดร่วมกัน

สื่อการสอน

- รูปแบบกวีชินเคน
- วัสดุจัดทำบอร์ด

การประเมินผล

1. ตรวจผลงานที่ได้จากการเขียนบทกวี
2. สังเกตการทำงานร่วมกันของนักเรียน

บันทึกหลังการสอน

เพิ่มเติม

ให้มีการนำเสนอในรูปแบบที่ต่าง ๆ กัน โดยระดมความคิดจากคำถามให้มาก ๆ ก่อน ซึ่งนักเรียนที่คิด ก็ควรให้รายละเอียดที่จะนำเสนอ นั้นด้วย.....

.....
.....
.....
.....

แผนการสอนที่ 3
เรื่อง ร่วมกันแก้ปัญหา พัฒนาน้ำบัว

หน่วย น้ำบัว บ้านเรา
เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. นักเรียนร่วมอภิปรายกลุ่มได้อย่างหลากหลายและสร้างสรรค์
2. ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังแล้ว แสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์ได้
3. วิเคราะห์เพื่อสรุปเป็นคำพูดในเชิงแนวคิดและการแก้ปัญหาได้

เนื้อหา

การอภิปรายกลุ่มและการแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับปัญหาของน้ำน่าน

กิจกรรม

ขั้นนำ

ให้ผู้เรียนดูวีดิทัศน์สารคดีเกี่ยวกับแม่น้ำ แล้วร่วมอภิปราย

การทำลายแหล่งน้ำและวิกฤตน้ำ ซึ่งเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริงของนักเรียนเอง

ขั้นสอน

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่มใหญ่ เพื่อจับสลากเลือก

"การอภิปรายเพื่อแก้ปัญหามลพิษทางน้ำในแม่น้ำ"

โดยใช้วิธีการแบบอ่างปลา (Fish bowl) โดยให้ผู้เรียนเป็น

คณะกรรมการหมู่บ้านมาร่วมกันแก้ปัญหามลพิษทางน้ำ

จะแบ่งผู้เรียนเป็นวงกลมสองวง แล้วให้วงในเริ่มอภิปรายก่อน

เมื่อคนวงในอภิปรายให้ความเห็นพอควร ก็เชิญให้สมาชิกวงนอก

ร่วมแสดงความเห็น โดยลุกมานั่งเก้าอี้ ตรงกลางที่จัดเตรียมไว้

เมื่อพูดเสร็จก็ลุกไปนั่งที่เดิมของตน มีการเตรียมผู้บันทึกการอภิปราย

เพื่อสรุปข้อคิดเห็นที่ได้ร่วมกัน จากนั้นครูใช้คำถามระดมความคิด

- จากข้อมูลที่ได้ฟังมา นร.คิดว่าจะนำเสนอแก่คนในหมู่บ้านให้เห็นปัญหาได้ง่าย รวดเร็ว สรุปข้อมูลให้กระชับ ควรจะนำเสนอในรูปแบบที่ไม่ใช่การมานั่งพูดคุยกันเช่นนี้ (แทนที่)
- จากประโยชน์ของการแก้ปัญหาทั้งระยะได้สำเร็จ คิดว่าผลพลอยได้จากเรื่องนี้จะมีอะไรบ้างที่ไม่เกี่ยวกับสิ่งที่พูดมา (เกี่ยวกับตัวสมาชิกในหมู่บ้าน ,ความรู้สึก ,ผลระยะยาว-สั้น) (เปลี่ยนแนวประโยชน์)
- วิธีการระดมพลังสมอง โดยมานั่งคุยกันดังกล่าว ควรปรับปรุงอย่างไร เพื่อให้เห็นข้อสรุปชัดเจน เป็นรูปธรรม (ปรับปรุง)

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

การสร้างความเข้าใจและข้อตกลงเบื้องต้นถึงบทบาทของตนในการเป็นคณะกรรมการ ว่า มีความสำคัญที่จะพูดในแง่คิดหรือประเด็นต่าง ๆ ที่ตกลงกันไว้อย่างไรบ้าง แล้วพยายามอย่าให้ซ้ำกับสิ่งที่คนอื่น ได้พูดไว้

จากนั้นให้นักเรียนได้ระดมสมองคิดในรูปแบบที่สนใจ แล้วนำเสนอหน้าชั้น

2. นักเรียนอีกกลุ่มให้คิดบทบาทสมมติร่วมกัน โดยให้แสดงถึงประโยชน์ของแหล่งน้ำที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนเอง หรือเรื่องอื่น ๆ ที่เห็นว่าสำคัญและจำเป็นในขณะนั้น แล้วใช้คำถามกระตุ้น แล้วอภิปราย

- ถ้าให้เพิ่มตัวละครอีก 2 ตัวเรื่องราวที่ได้เล่าจะเป็นอย่างไร (ขยายตัว)
 - นร.คิดว่า ถ้าเปลี่ยนจาก จากที่แสดงไปเป็นฉากอื่น ๆ เรื่องราวจะเปลี่ยนแปลงใหม่ หรือไม่
- (ปรับปรุงประกอบ)
- ถ้าข้อสรุป (สุดท้าย) ของการแสดงบทบาทสมมติไม่เป็นเหมือนเดิม ควรจะเป็นอะไรได้บ้าง
- (จัดระบบใหม่)

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม
หากเวลาไม่พอ การแสดง
บทบาทสมมติก็ไม่จำเป็นต้อง
ทำ เพราะสามารถทำได้อีกที่
ในหน่วย การแสดงละครไม่รู้
ตัว และในกิจกรรมนี้ ผู้วิจัยได้
ให้ลองทำดู ก็ยังมีความสนุกสนาน
สับสนเหมือนกัน แต่ก็พอจะรู้
เรื่องบ้าง เนื่องจากมีเวลาใน
การเตรียมตัวน้อย

หลังจากนั้นร่วมกันปรับปรุงบทบาทสมมติใหม่ ที่นักเรียนส่วนใหญ่สนใจ แล้วลองแสดงอีกครั้ง
ขั้นสรุป

ร่วมกันสรุปเนื้อหาที่ได้ร่วมกัน แล้วเขียนไว้บนกระดานดำ

แล้วให้วาดรูปจากข้อคิด หรือความรู้สึกที่ได้

สื่อการสอน

- รูปแบบการอภิปรายแบบอ่วงปลา
- เสื้อผ้าที่นักเรียนเตรียมแสดงบทบาทสมมติและอุปกรณ์อื่น ๆ
- อุปกรณ์เครื่องเขียน และใช้วาดรูป

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจสอบจากบันทึก และผลงานที่ทำ

- ถ้าให้เปลี่ยนวิธีการสื่อสาร ที่ไม่ใช่แบบเดิม เรามักจะมีวิธีการใดบ้างที่จะเข้าไปรับสารซึ่งอยู่กับที่ โดยที่เราไม่ต้องเคลื่อนที่ไป (เปลี่ยนแนวประโยชน์)
- แทนที่เราจะส่งสารแล้วบอกต่อ ๆ กัน แต่เปลี่ยนให้สารอยู่กับที่แล้วผู้สื่อสารเข้าไปรับสารได้ทุกคน น่าจะเป็นวิธีการอย่างไรบ้าง (เปลี่ยนทิศทาง)
- จะมีวิธีการใดบ้างที่ทำให้ทุกคนเข้าใจทุกข้อความที่ทุกคนมีไม่เหมือนกัน (จัดระบบใหม่)

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม
ข้อคำถามที่ระดมพลังสมอง
แล้ว ลองให้เลือกทำในสิ่งที่ผู้เรียนทั้งหมดตกลงกันอีกครั้ง

การสรุปข้อคิดของวิธีการสื่อสารที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน เท่าที่มีประสบการณ์จะเห็นได้ชัดกว่า

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. ให้นักเรียนลองปรับวิธีการสื่อสารตามที่นักเรียนคิดว่า จะมีความเป็นไปได้โดยใช้ข้อความชุดใหม่ จากการระดมความคิดนั้น
ขั้นสรุป

ร่วมกันสรุปข้อคิดจากกิจกรรม และสนทนาถึงวิธีการสื่อสารที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมถึงผลดีและผลร้ายของการบริโภคข้อมูลร่วมกันตั้งคำถามต่อกัน เกี่ยวกับวิธีแก้ปัญหาการบริโภคข้อมูลในเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน
สื่อการสอน

ข้อความที่ใช้เป็นสารให้กับนักเรียน 2 ชุด
การประเมินผล

1. สังเกตการเล่นเกม
2. ตรวจผลงานที่ได้โดยเพื่อนในชั้น
3. สังเกตการสนทนาและร่วมอภิปราย

แผนการสอนที่ 2
เรื่อง คนดีศรีท้องถิ่น

หน่วย คนดีศรีท้องถิ่น
เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. เพื่อให้บอกลักษณะคนที่ทำความดีแก่ชุมชน หรือท้องถิ่นของตนเองได้
2. เพิ่มพูนทักษะในการพูดคุย สัมภาษณ์ ให้เหมาะสมกับกาลเทศะ และตัวบุคคล
3. แสดงผลงานในรูปแบบที่ริเริ่ม แปลกใหม่
4. ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสนุกสนาน

เนื้อหา

- การอภิปรายเรื่องคนดี ในท้องถิ่น
- การสัมภาษณ์บุคคลที่ทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ

กิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำข่าวคนดีที่ทำประโยชน์แก่ชุมชนอื่น ๆ มาให้นักเรียน

ได้อ่านออกเสียงให้เพื่อนฟัง

ขั้นสอน

1. ร่วมอภิปรายเกี่ยวกับ
 - คนดีคือคนอย่างไร มีลักษณะเช่นไรบ้าง
 - คนดีทำประโยชน์ มีคุณค่าต่อตนเองและคนอื่นอย่างไร

คนดีที่อยู่ใกล้เราละ เป็นใครบ้าง

- คนดีที่อยู่ในท้องถิ่นน่าจะหมายถึงใครได้บ้าง

2. เตรียมนักเรียนออกไปสัมภาษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

หรือคนดีที่ทำประโยชน์ให้กับแก่สังคมท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ โดยครูแนะนำ

หลักการสัมภาษณ์ก่อน ให้นักเรียนได้ลองแสดงบทบาทสมมติ

ในการสัมภาษณ์ แล้วเพื่อน ๆ ให้ข้อเสนอแนะและช่วยกัน

กำหนดวิธีการสัมภาษณ์บุคคล โดยแบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม แล้วให้แต่ละ

กลุ่มได้คิดคำถามที่จะใช้ถามภูมิปัญญาในท้องถิ่นหรือบุคคลที่นักเรียนคิด

ว่าเป็นคนดี จะใช้คำถามอย่างไรบ้าง แล้วนำคำถามที่ได้ทั้งหมดมารวมกัน

ทุกกลุ่มช่วยกันคัดเลือกคำถามเหลือเพียง 10 คำถามเพื่อจัดทำเป็น

แบบสัมภาษณ์จากนั้นใช้คำถามกระตุ้น

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

คำถามทั่วไป เพื่อสร้างความสนใจ อาจใช้เพียงคำถามเดียว ที่ครอบคลุมเรื่องได้

การทบทวนวิธีการสัมภาษณ์ที่ผ่านมา นักเรียนทำได้อยู่แล้ว ให้เน้นเรื่องกิริยา มารยาทและคำพูดเท่านั้น

คัดสรรคำถามจากการสัมภาษณ์ที่สำคัญจริง ๆ เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ของผู้วิจัย ให้ นักเรียนไปทำจากบ้านโดยใช้เวลา

3 วันแล้วนำข้อมูลมาอภิปราย หากไปลงพื้นที่ ก็ร่วมกัน อาจจะได้อรรถาธิบายและ ข้อมูลที่เปลี่ยนแปลง น่าสนใจมากขึ้น

.....
.....
.....

แผนการสอนที่ 1 หน่วย ชวนกันเขียนบทกวี
เรื่อง ถ้อยคำเปรียบเทียบ เปรียบเรียงจากสิ่งแวดล้อม เวลาเรียน 1.5 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถฝึกการเขียนด้วยถ้อยคำที่ใช้จินตนาการสร้างสรรค์
2. นักเรียนสามารถฝึกการคิดเชิงเปรียบเทียบและคิดอย่างเสรีจากสิ่งที่เห็นรอบ ๆ ตัว
3. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นออกมาด้วยการเขียนให้ได้ใจความ

เนื้อหา

การฝึกเขียนแสดงความคิดเห็นออกมาเป็นภาษาหนังสือสั้น ๆ พอได้ใจความอย่างอิสระ

กิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำเล่นเกม "จี๋เอ๋"

ขั้นสอน

1. ครูนำการสนทนาเพื่อให้เกิดคำที่มีความหมายตรงข้ามกับคำที่กำหนดให้ ได้แก่ ขาว ใส ชน สวย กลม หอม
2. ให้ดูรูปภาพ แล้วคิดเปรียบเทียบกับสิ่งที่อยู่รอบตัว ว่าเหมือนสิ่งใดเช่น พระจันทร์ เหมือน..... ดวงดาวเหมือนกับ.....

โดยครูใช้คำถาม

- A: ถ้าให้สิ่งนี้มีลักษณะกลม ๆ ใหญ่ ๆ คล้าย ๆ พระจันทร์หรือดวงดาว นักเรียนนึกถึงสิ่งใดอีกบ้าง (แทนที่)
- B: แล้วสิ่งนั้นมีแสงนวลกระจ่าง เหมือนพระจันทร์ละ (แทนที่)
- C: สิ่งที่ให้แสงสว่างมีลักษณะคล้ายพระจันทร์ แต่อยู่ในเวลากลางวัน น่าจะเป็นอะไรบ้าง (แทนที่)

3. นำข้อความมาให้ให้นักเรียนเปรียบเทียบ ได้แก่ "ความรัก" "ความดีใจ" "ความเศร้า" ฯลฯ เปรียบเหมือนสิ่งใดที่เป็นรูปธรรมหรือสิ่งที่จับต้องได้ ครูใช้คำถามกระตุ้นการคิด

บันทึกเพิ่มเติมหลังการสอน
คำถามในกรอบนี้มักจะกระตุ้น
ความคิดเพื่อสร้างความสนใจก่อน
เพื่อจะส่งเสริมให้คิดคล่อง ให้ได้
หลาย ๆ ประเภท แล้วให้นักเรียน
บันทึกไว้ เพื่อจะนำมาเลือกใน
การทำผลงานชิ้นใหม่ ในบางคำ
ที่ตนเองสนใจ

* คำอะไรบ้างที่มีความหมายคล้ายกับคำเหล่านี้ (ยกตัวอย่าง)
(แทนที่)

** ถ้าเป็นคำที่มีความหมายตรงกันข้าม น่าจะเป็นคำอะไรบ้าง
(เปลี่ยนทิศทาง)

** คำเหล่านี้ เราเอาไปใช้ประโยชน์ในเรื่องใดบ้าง (เปลี่ยนแนว
ประโยชน์)

4. ให้นักเรียนได้เขียนออกมาให้มาก แล้วครูใช้คำถาม

ถ้าเลือกข้อความออกมาสักหนึ่งประโยคที่ตนเองชอบ จากนั้นใช้คำถาม
ที่ว่า

*** เราเพิ่มความให้ยาวขึ้น มีรายละเอียดมากขึ้น ทำได้อย่างไร
บ้าง (ขยายตัว)

ขั้นสรุป

ให้จับสลากเพื่อนำเสนอผลงาน โดยการอ่านให้เพื่อนฟังเป็น
รายบุคคล แล้วร่วมกันอภิปราย

สื่อการสอน

- คำที่จะให้ความหมายตรงกันข้าม
- รูปภาพ
- ข้อความที่ใช้เปรียบเทียบ

การประเมินผล

1. ตรวจผลงานที่ได้
2. สังเกตการร่วมกิจกรรม

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

* ให้นักเรียนลงมือทำได้จาก
คำถามนี้ ซึ่งจะต่อเนื่องจากคำ
ถามด้านบน แล้วบันทึกต่อ
เนื่องไว้

** ให้ระดมพลังความคิดจาก
ข้อคำถามนี้

*** เพิ่มข้อความจากเดิมใน
ผลงาน แล้วตกแต่ง ปรับปรุง
เพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แผนการสอนที่ 2
เรื่อง ลำนำความคิด

หน่วย
เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

ชวนกันเขียนบทกวี

จุดประสงค์

1. ฝึกการใช้ประโยคและกลุ่มคำที่กระชับ กินความคล้ายท่วงทำนองของบทร้อยกรอง แต่ไม่ได้บังคับสัมผัส
2. สามารถคิดแล้วสร้างลำนำทางความคิดจากสิ่งที่พบเห็น หรือจากอารมณ์ ความรู้สึก ได้อย่างอิสระ

เนื้อหา

การเขียนลำนำความคิดเป็นการฝึกการใช้ประโยคและกลุ่มคำที่กระชับ กินความคล้าย ท่วงทำนองของร้อยกรอง แต่ไม่เน้นการบังคับสัมผัส

กิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้อาสาสมัครอ่านตัวอย่างลำนำความคิดแล้วร่วมสนทนากัน

ขั้นสอน

1. ยกตัวอย่างการแต่งลำนำความคิดจากหัวข้อที่กำหนดให้ ได้แก่ ดอกไม้ เรืองงามสง่า เธอเบ่งบานรับแสงตะวันขึ้น เธอคือตัวแทนแห่งความรัก
2. ให้แบบฝึกที่เป็นลำนำ 1 – 2 ท่อน แล้วให้นักเรียนลองต่อ ลำนำความคิดเองจากเรื่องเดียวกัน ครูใช้คำถาม

- จากสิ่งที่เห็น เราน่าจะเขียน หรือเพิ่มสิ่งใดได้อีกบ้าง (ขยายตัว)
- ถ้าเราเปลี่ยนแนวคิดใหม่ ไม่ต้องสนใจเรื่องเดิม น่าจะเป็นเรื่องใดได้อีก เป็นแนวชาวนา ประชดผู้คน โกรธ หรือ รัก ฯลฯ ละ น่าจะเป็นอย่างไร (เปลี่ยนแนวประโยชน์)
- ลำนำที่ได้ นำเขาไปปรับใช้กับกิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน ภาษาไทย ได้อย่างไรบ้าง (เปลี่ยนแปลงบางส่วน)

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

การฝึกเขียนคำนำให้ออกไปนอกห้องเรียน เพื่อจะได้เขียนในสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ง่ายต่อการเริ่มต้น โดยให้ฝึกสังเกตสิ่งนั้น ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน แล้วให้หามุมมองแปลก ๆ น่าสนใจ ที่จะเขียน แล้วพยายามไม่ให้ซ้ำกัน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. ให้นักเรียนลองฝึกแต่งประโยคปากเปล่า จากภาพที่ให้คุณ แล้วฝึกเขียนลำนำด้วยตนเอง

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมคัดเลือกผลงานที่น่าสนใจและร่วมวิจารณ์งานเขียน
ของเพื่อนร่วมชั้น

สื่อการสอน

- ตัวอย่างลำนาคความคิด
- หัวข้อที่กำหนดให้เพื่อเขียนลำนาคความคิด
- รูปภาพ

การประเมินผล

1. ตรวจผลงานจากลำนาคความคิดที่เขียน
2. สังเกตอภิปรายร่วมกัน

แผนการสอนที่ 3
เรื่อง ร้อยกรองสี่คำ

หน่วย ชวนกันเขียนบทกวี
เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. ฝึกการใช้คำที่ประสมด้วยสระเสียงเดียวมาตราตัวสะกดตัวเดียว โดยไม่ยึดรูปตัวสะกดแต่ถือเอาเสียงตัวสะกดเป็นสำคัญ

2. ฝึกการเขียนร้อยกรองสี่คำ ด้วยการใช้คำที่หลากหลาย แปลกใหม่

เนื้อหา

คำสัมผัสคล้องจองและร้อยกรองสี่คำ

กิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำปริศนาคำทายมาให้นักเรียนดูแล้วทาย “ต้นเท่าครก ใบปรกดิน “ “สีดินเดินมา บนหลังคามุงกระเบื้อง” แล้วให้ทาย หลังจากนั้นใช้คำถามว่า “ปริศนาคำทายที่เห็นมีข้อสังเกตของการใช้ถ้อยคำ อย่างไร”

ขั้นสอน

1. ครูทบทวนคำสัมผัสคล้องจองว่า มักมีเสียงคล้าย ๆ กัน แล้วให้ช่วยกันระดมพลังสมอง ต่อคำคล้องจองที่มีลักษณะเป็น 1, 2, 3 และ 4 คำ ครูใช้คำถาม

- จากคำเดิมเปลี่ยนเป็นคำใหม่ที่มีลักษณะคล้าย ๆ กัน (แทนที่)
- ถ้าใช้คำเดิมแล้ว เปลี่ยนสระละ จะได้คำว่าอะไรบ้าง (แทนที่)
- ถ้าสลับที่ของคำที่คิดขึ้นมา แล้วเพิ่มเติมเนื้อหาหรือข้อความอื่น ๆ จะได้อย่างไรบ้าง (ขยายตัว)
- ถ้าเป็นการเขียนแนวเดิม(เรื่องเดิม) แต่ให้ใช้คำใหม่ เพิ่มเข้าไป จะได้อย่างไรบ้าง (ปรับปรุง)

2. ฝึกให้นักเรียนลองเขียนคำสัมผัสคล้องจองสี่คำ ในสิ่งที่คิดได้ให้มาก ๆ จากการใช้คำถามข้างต้น

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

ก่อนถึงกิจกรรมนี้ นักเรียนควรมีประสบการณ์ของการเขียนลำนำ ความคิดให้มาก ๆ เพื่อจะได้คัดสรรคำพูดที่น่าสนใจมาใช้ให้มีการทบทวน และให้นักเรียนฝึกหาคำคล้องจองแบบ 2 คำลงในสมุดให้มาก ๆ ก่อนแล้วนักเรียนจะคล่องในการเขียนกลอน 4 และตอนแรก ๆ ควรมีการอนุโลมให้เขียนเกินมาเป็น 5 คำบ้างในบางวรรค ต่อมาถ้าผู้เรียนคล่องในการใช้คำ ก็จะเป็นไปตามกฎเกณฑ์.....

ขั้นสรุป

ร่วมกันสรุปข้อคิดจากกิจกรรม และสนทนาถึงผลงานของนักเรียนแต่ละคน

สื่อการสอน

- ปริศนาคำทาย
- ตัวอย่างคำคล้องจองชนิดหนึ่งคำ สองคำ สามคำและสี่คำ
- ตัวอย่างผังการสัมผัสคล้องจอง

การประเมินผล

1. ตรวจผลงานที่ได้
2. สังเกตจากการทำกิจกรรม

แผนการสอนที่ 4
เรื่อง โลกสวยด้วยเสียงเพลง

หน่วย ชวนกันเขียนบทกวี
เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. บอกใจความสำคัญในเพลงได้
2. ฝึกทักษะที่จำเป็นได้แก่ การวิเคราะห์ แปลความ เปรียบเทียบและสรุปความได้
3. ฝึกทักษะการคิดในเชิงสร้างสรรค์
4. ส่งเสริมทักษะการเขียน

เนื้อหา

- การฟังเพลงแล้ววิเคราะห์เนื้อเพลง
- การนำเสนอผลงานการเขียน

กิจกรรม

ขั้นนำ

ครูเตรียมกระดานชาร์ตที่มีเนื้อเพลง "ต้นไม้ของพ่อ"

มาติดให้นักเรียนดู แล้วเปิดเพลงให้ฟัง โดย
สร้างข้อตกลงในการตั้งใจและดูเนื้อหาของเพลง

ขั้นสอน

1. การอภิปรายร่วมกันด้วยคำถามทั่ว ๆ ไป
 - ทำไมครูจึงเปิดเพลงนี้ให้นักเรียนฟัง
 - ผู้แต่งเพลงนี้แต่งเพลงขึ้นมาเพื่อ อะไร
 - เพลงนี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับใครหรือสิ่งใดบ้าง

ครูใช้คำถามระดมความคิด

A : เพลงที่นักเรียนฟัง ควรใช้เปิดในวาระโอกาสใดบ้าง (แทนที่)

B : ถ้าไม่ใช่เกี่ยวกับงานพระราชพิธีที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์จะเป็นโอกาสใดได้อีกบ้าง (เปลี่ยนแนวประโยชน์)

2. การวิเคราะห์เนื้อเพลงเพื่อหาจุดมุ่งหมายของผู้แต่ง

ในแง่ของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น เช่น

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

อาจจะให้นักเรียนลองช่วยกันตั้งชื่อ
เพลง โดยค้นหาเหตุผลประกอบ

คำตอบจากการระดมความคิด ควร
เขียนบนกระดาน โดยอาจให้นัก-
เรียนอาสาสมัครออกมาเขียน

การถามเพื่อระดมความคิดให้น่าสนใจ
ก่อน หายสุดคือ การถามเพื่อที่จะ
ทำงาน จนเกิดผลงานได้

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ข้อเท็จจริง**ข้อคิดเห็น**

พ่อปลูกต้นไม้ไว้ให้เรา , ต้นไม้ที่พ่อปลูกมีอายุ 50 ปี ต้นไม้ของพ่อทำให้เรามีความสุข
ครูใช้คำถาม

****จากคำพูด หรือข้อคิดเห็นเดิม นักเรียนคิดว่าน่าจะมีข้อ
ความใดที่แทนที่ข้อความในลักษณะเดียวกันนี้ได้บ้าง**

3. ให้นักเรียนวิเคราะห์เนื้อเพลงทั้งด้านข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
แล้วใช้คำถามข้างต้น เพื่อระดมความคิดที่แตกต่างไปอีก

4. การให้ข้อมูลเพื่อการเปรียบเทียบข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

ข้อมูล**การเปรียบเทียบ**

พ่อใช้เห็แทนน้ำรดลงไป ในหลวงทรงทุ่มเทพระกำลังอย่างมาก

ในการประกอบพระราชกรณียกิจ

แผ่นดินยังกว้างไกล แต่เหมือน ในหลวงทรงมีความห่วงใยที่จะช่วยเหลือ

หัวใจพ่อกว้างกว่า ประชาชนทุก ๆ คนในแผ่นดินไทย

ครูใช้คำถามกระตุ้นการคิด

C : จากคำที่ขีดเส้นใต้ เราหาคำอื่นมาแทนที่ แล้วให้ความหมาย
เช่นเดียวกันนี้ได้อย่างไรบ้าง (แทนที่)

D : เราจะสื่อความหมายเพลงนี้ ในรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่เพลงได้
อย่างไรบ้าง (จัดระบบใหม่)

** ถ้าตัดตอนเพลงนี้ให้เหลือแค่ 1 ท่อนด้านบน นักเรียนจะต่อเติม
เพลงนี้ไปในลักษณะใดได้บ้าง (ขยายตัว)

E : มีเพลงอื่นใดบ้างที่มีการเปรียบเทียบเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งอื่น ๆ ที่มี
ลักษณะคล้ายกับการเปรียบเทียบในเพลงที่ฟังไป (จัดระบบใหม่)

บันทึกคำตอบหลังการสอน

การเรียนรู้เรื่องข้อเท็จจริง และข้อ-
คิดเห็นเป็นการทบทวนความรู้ที่
เคยเรียนมาแล้ว แต่ในพื้นที่ที่วิจัย
ผู้เรียนยังไม่เคยเรียนเรื่องดังกล่าว
จึงใช้เวลามากในการเรียนเนื้อหา
ให้เข้าใจ และฝึกร้องเพลงนี้เพื่อให้
เกิดความซาบซึ้งใจ และเข้าใจได้
มากขึ้น

การระดมความคิด จากคำถาม
คำตอบที่ได้ ให้นักเรียนอาสา-
สมัครมาเขียนบนกระดานไปด้วย
จนถึงการเลือกทำผลงาน ในบาง
คำถามที่นักเรียนสนใจที่จะทำร่วม
กัน

5. ให้นักเรียนลงหาเนื้อความที่มีความหมายเปรียบเทียบ แล้วเลือก
นำเสนอเพลงในรูปแบบที่ตนพอใจจากคำถามข้อใดข้อหนึ่งด้านบน

ขั้นสรุป

ร่วมกันสรุปลักษณะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

ข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

แผนการสอนที่ 1 หน่วย คิดบทละครสร้างสรรค์
เรื่อง บอกเล่า เรายามาช่วยกันขยายความ เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. สามารถเขียนเรื่องราว ขยายความจากข้อความเดิมให้มากยิ่งขึ้นได้
2. เรียงลำดับความคิดและรูปแบบของวลี และประโยคได้
3. ใช้ภาษาในการเขียนเรื่องได้หลากหลาย และริเริ่มได้

เนื้อหา

การเขียนข้อความจากคำชนิดต่าง ๆ ได้แก่ คำนาม กริยา สันธานและอื่น ๆ

กิจกรรม

ขั้นนำ

สนทนาร่วมกันเพื่อทบทวนเกี่ยวกับคำชนิดต่าง ๆ ได้แก่ คำนาม
กริยา สันธาน และการทำหน้าที่ของคำเหล่านั้นในประโยค

ขั้นสอน

1. นักเรียนร่วมกันยกตัวอย่างชนิดของคำต่าง ๆ จากสิ่งรอบตัว
ที่เห็นบนกระดานดำ แล้วให้ช่วยกันขยายคำให้เป็นวลี หรือประโยคสั้น ๆ
จากแล้วกระตุ้นด้วยคำถามของครู ให้คิดและลงทำ

- เราย่นำคำเหล่านี้มาขยายเพิ่มให้เป็นข้อความหรือวลี ได้อย่างไร
(ขยายตัว)
- ถ้าเติมวลีหรือข้อความให้เป็นประโยค โดยการต่อเติมด้านหน้าหรือ
ด้านหลัง จะได้อย่างไรบ้าง (ขยายตัว)
- จากคำเดิมที่ได้ เราย่นำมาเขียนเป็นประโยคในแนวอื่น ที่ไม่เหมือนเดิม
ได้อย่างไร (ปรับปรุง)
- ถ้าให้นำข้อความที่ได้จากคำเหล่านี้มาเขียนเรื่องใหม่ น่าจะได้อะไร
อย่างไร (ปรับปรุง)
- ถ้าเรื่องที่ให้มีเฉพาะใจความสำคัญที่สั้น ๆ จะได้เรื่องอย่างไรบ้าง
(หดตัว)

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

ในครั้งแรกอาจจะยกตัวอย่าง
แล้วทำร่วมกัน ต่อไปก็ให้แต่ละ
คนเลือกคำที่ตนสนใจ แล้ว
บอกชนิดของคำ แล้วฟัง
คำถามเพื่อกระตุ้นความคิด
แล้วทำไปพร้อม ๆ กันทีละ
คำถาม

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

นำการขยายคำเหล่านั้นมาเขียน โดยให้อาสาสมัครมาเขียน
บนกระดานดำ

2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน แล้วให้ออกมาขยายคำจากที่ครูเขียนบนกระดาน โดยให้เพิ่มทีละน้อย ต่อ ๆ กัน จนถึงคนสุดท้าย

3. ร่วมกันคัดเลือกคำที่ครูเสนอแนะ หรือคำที่นักเรียนสนใจ เพื่อใช้ในการแข่งขันกันขยายความตามจำนวนกลุ่ม บนกระดานชาร์ตที่เตรียมไว้

ขั้นสรุป

ร่วมกันสรุปผลงานที่ทำร่วมกัน และวิจารณ์ข้อดี

ข้อเสียจากการทำกิจกรรม รวมถึงข้อคิดที่ได้

สื่อการสอน

- ตัวอย่างชนิดของคำต่าง ๆ
- ตัวอย่างคำบนกระดานชาร์ต

การประเมินผล

1. ตรวจผลงานจากการเขียนขยายความ
2. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม
การแข่งขันเพื่อขยาย จะช่วยย้ำความเข้าใจในเรื่องของชนิดคำ แล้วได้ความร่วมมือกันทุกคน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แผนการสอนที่ 2
เรื่อง ละครใบ้

หน่วย คติบทละครสร้างสรรค์
เวลาเรียน 1.5 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. ใช้การคิดจินตนาการของตนเองเพื่อสร้างสรรค์คำพูดและบทบาทที่ไม่เหมือนผู้อื่น
2. ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้สัมพันธ์กับสิ่งที่ใช้แสดง
3. ทดลองหาสิ่งใหม่ ๆ เพื่อตีความหมายของบทบาทตัวละครที่ได้รับ
4. สรุปเรื่องราวจากสิ่งที่ผู้อื่นแสดงด้วยความเข้าใจและวิจารณ์ได้

เนื้อหา

การเล่นละครใบ้ตามคำบอกเล่า การเขียนและแสดงละครแบบไม่รู้ตัวล่วงหน้า

กิจกรรม

ขั้นนำ

ครูและนักเรียนร่วมอภิปรายความหมายของคำว่า "ละครใบ้" ที่เป็นการแสดงท่าทางเพื่อสื่อความหมายกับผู้อื่น โดยไม่ใช้เสียง ซึ่งเป็นกริยาอาการที่ทุกคนทำอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ให้นักเรียนลองหยิบสิ่งของที่ตนเองคิดขึ้นมา โดยทำอาการต่าง ๆ แล้วส่งของสิ่งนั้นให้เพื่อน คนถัด ๆ ไป

ขั้นสอน

1. ครูนำรูปเสียมติดบนกระดานแล้วสมมติให้นักเรียนได้ลองหยิบเสียมคนละ 1 อัน มาทำท่าขุดดิน เพื่อหาของบางอย่างที่อยู่ใต้ดิน ครูใช้คำพูดที่ให้นักเรียนลองทำตามคือ "ให้ลองใช้เสียมขุดลึก ๆ " "ตอนนี้เสียมไปขุดโดนเข้ากับหัวมันเทศที่อยู่ใต้ดิน ให้ค่อย ๆ แะหัวมัน"
2. ครูพูดถึงท่าทางของสัตว์หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่เราสังเกตเห็น ได้แก่ นกบิน กบกระโดด ไก่ขัน ใบไม้ปลิว น้ำไหลกระเซ็นอย่างแรง แล้วให้นักเรียนลองสมมติตนเองให้เป็นสิ่งนั้น ๆ โดยคิดท่าทางเลียนแบบสัตว์ที่ครูกล่าวถึงแล้วทำกริยาอาการนั้น ๆ จากนั้น ครูใช้คำถามเพิ่มเติมว่า

- เราลองเปลี่ยนท่าทางเป็นสัตว์อื่น ที่ไม่ใช่สัตว์ชนิดเดิมได้ไหม (แทนที่)
- ถ้าเพิ่มรายละเอียดของท่าทางนั้นเพิ่มมากขึ้น (เช่น ไก่ขันตอนไม่สบายนอนที่กินอิ่มแล้วคืบกลับรัง) (ขยายตัว)

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

ให้นักเรียนคิดรายละเอียดเพิ่มเติมเองได้จากสิ่งที่เคยเห็น

ควรใช้พื้นที่ของห้องเรียนในบริเวณกว้าง ๆ

อาจให้คิดท่าทางไปติดต่อกันเป็นเรื่องราว แล้วให้ ทายกัน

- ถ้าเพิ่มอุปกรณ์ (ให้นักเรียนเลือกอุปกรณ์ที่มีอยู่) เพื่อใช้ประกอบการแสดงการเลียนแบบนั้น ๆ จะทำได้อย่างไรบ้าง (อาจให้เพื่อนร่วมชั้นทาย) (เปลี่ยนแปลงบางส่วน)
- ถ้าให้นำท่าทางการเลียนแบบที่น่าสนใจที่แสดงนั้น ไปจัดแสดงเรื่องราว หรือกิจกรรมอื่น ๆ จะทำกิจกรรมอะไรได้บ้าง (เปลี่ยนแนวประโยชน์)

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

นักเรียนคิดท่าทางที่ให้รายละเอียดเพิ่มและแสดง

ขั้นสรุป

ให้สรุปความรู้สึกและความคิดที่ได้จากกิจกรรม

สื่อการสอน

- รูปเลี่ยม
- รูปแบบท่าทางต่าง ๆ

การประเมินผล

1. สังเกตการทำท่าทางเลียนแบบและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำท่าทาง
2. สังเกตการสะท้อนความรู้สึก ความคิดและการอภิปรายจากเพื่อนร่วมชั้น

3. ก่อนเริ่มแสดง ร่วมพูดคุยกับกลุ่มที่ไม่ได้แสดง เกี่ยวกับ ข้อตกลงในการดูละครว่า “ดูละครด้วยความตั้งใจ ให้สังเกต ความสอดคล้องสัมพันธ์ของเรื่อง ” เมื่อเริ่มแสดง ครูสั่งกระดิ่ง ให้เงียบและเริ่มแสดง

4. อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทและการสื่อสารกับผู้ชมว่า มีความเข้าใจมากน้อยเพียงใด โดยให้นักเรียนตั้งคำถามและตอบ คำถามต่อกัน

ขั้นสรุป

ร่วมระดมความคิดจากการใช้คำถามของครู

- ถ้าละครไม่ได้จบลงอย่างที่เห็น แต่(ยกตัวอย่าง เป็นเรื่องตลก เศร้า ประชดเสียดสี ฯลฯ) บทพูดหรือตัวละครจะเปลี่ยนไปอย่างไร (จัดระบบ ใหม่)
- ละครที่เห็น น่าจะนำไปใช้เป็นส่วนในกิจกรรมอื่นๆ ได้หรือไม่ อย่างไร (เปลี่ยนแนวประโยชน์ฯ)
- จากแนวคิดทั้งหมด นักเรียนอยากจะแก้ไข/ปรับเรื่องเป็นอย่างอื่นได้ไหม อย่างไร (ปรับปรุง)

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

การอภิปรายหลังการแสดงจะ ร่วมกันสรุปเรื่องราวที่ได้ชม ผู้ชมจะประเมินทั้งด้านบทบาท การแสดง ท่าทาง ฉาก เรื่องราว ความต่อเนื่อง ฯลฯ ซึ่งจะทำให้ เห็นข้อดีข้อด้อย นำมาซึ่งข้อคิด ของการปรับละครได้อีกครั้ง นอกจากนี้ ผู้แสดงเอง ก็ควรได้ วิเคราะห์ตนเอง ว่าทำได้ดีมาก น้อยแค่ไหน และควรปรับสิ่งใด

.....
.....
.....
.....
.....

จากนั้นคัดเลือกเรื่องที่คิดและพูดคุยนี้ ไปสู่การทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกชั้นเรียน เช่น การรักษาสาธารณสมบัติในโรงเรียน การแก้ไขพฤติกรรม บางอย่างของนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งครูให้นักเรียนได้ลองทำตาม สภาพการณ์ที่เหมาะสม

สื่อการสอน

- บทละครฉากเดียว 4 – 5 เรื่อง
- ข้อตกลงในการดูละคร
- กระดิ่ง

การประเมินผล

1. สังเกตจากการวางแผนกิจกรรมการแสดงละคร
2. ตรวจผลงานที่ได้
3. สังเกตจากการวิจารณ์และร่วมอภิปราย

แผนการสอนที่ 4 หน่วย คิดบทละครสร้างสรรค์
เรื่อง สร้างสรรค์ บทละครของเรา เวลาเรียน 2.5 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. ฟังเรื่องราวแล้ว ถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นการเขียนบทละคร ได้
2. คิดคำพูด แล้วเขียนเป็นข้อความเพื่อให้ผู้แสดงสามารถทำท่าทางและอารมณ์ได้ตามใจความนั้น ๆ
3. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อวิจารณ์ในบทบาทการแสดงได้

เนื้อหา

วางแผนและสร้างบทละครด้วยการเขียนและแสดงออกตามบทบาทของตัวละครที่ได้รับ

กิจกรรม

ขั้นนำ

ร่วมพูดคุยเกี่ยวกับ บทละครแบบไม่รู้ตัวที่แสดงมา ครูแนะนำบทละครสร้างสรรค์ที่

แตกต่างจากละครที่เคยแสดงมา

ขั้นสอน

1. แบ่งกลุ่มนักเรียน ให้ทำกิจกรรมการอ่านบทละครตัวอย่างที่ครูเตรียมให้ โดยให้มีการตีความด้วยน้ำเสียงที่ถ่ายทอดอารมณ์ตามความรู้สึกออกมา แล้วให้ผู้ฟังติดตาม ครูกระตุ้นให้นักเรียนตั้งคำถามต่อกันเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่าน และร่วมกันอภิปราย แล้วครูใช้คำถามระดมการคิดและทำ

- ถ้าให้อ่านข้อความเดิมแต่ใช้น้ำเสียงตีความอื่น ๆ ละ จะได้
อย่างไร (แทนที่)
- นักเรียนคิดว่าน่าจะมีเสียงหรือสิ่งอื่น ๆ ประกอบรวมในบท
ละครนี้ อย่างไรบ้าง (เปลี่ยนแปลงบางส่วน)

2. ร่วมกันเขียนโครงเรื่องที่ฟังร่วมกัน

3. นำเนื้อหาของเรื่องเพื่อใช้สร้างบทละครให้นักเรียนได้

จัดแสดงละครของตนเอง โดยเน้นให้นักเรียนเข้าใจและคิดแสดงออกมาเป็นท่าทางและคำพูดเพื่อร่วมกันสร้างบทละคร โดยครูอธิบายวิธีสร้างบทละครให้เข้าใจโดย ให้นักเรียน อ่านเนื้อเรื่องให้ละเอียด แล้วนำมาเรียบเรียง

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

การอ่าน เพื่อตีความเข้าใจกับ
บทบาทอาจทำได้เรื่อย ๆ
ก่อนถึงกิจกรรมนี้ ซึ่งจะช่วยให้
ผู้เรียนชินกับการแสดงบทบาท
น้ำเสียง ซึ่งอาจจะเลียนแบบ
จากเรื่องในนิทาน เรื่องใน
หนังสือเรียน ซึ่งครูจะแนะนำ
ให้อ่าน

การคิดบทละครจะเกริ่นไว้แต่
เนิ่น ๆ ให้แต่ละกลุ่มไป
วางแผนคิดเค้าโครงเรื่อง แล้ว
ครูจะอธิบายการสร้าง
บทละคร

ความคิดในลักษณะฝังความคิดอย่างคร่ำ ๆ (ครูใช้คำถามร่วมว่า "ใครทำอะไร ที่ไหน" "อะไรเกิดขึ้นก่อน - หลัง" "ข้อสรุปคืออะไร")

4. แต่ละกลุ่มนำบทละครมาแลกเปลี่ยนกันอ่านและวิจารณ์ร่วมกัน ในภาษาและความคิดในบทละคร ที่กลุ่มสร้างขึ้นว่า มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน จากนั้นครูใช้คำถาม

- มีอะไรที่ควรเพิ่มเติมหรือขาดไปบ้าง เราจะปรับข้อความหรือสำนวนเพื่อกระชับข้อความให้สั้นลง แล้วได้ใจความนั้น บทละครจะเป็นอย่างไร (หัดตัว)
- ถ้าเปลี่ยนฉากจากเดิม (ในบทละคร) เป็น ตลาด ร้านก๋วยเตี๋ยว (หรืออื่น ๆ) เราจะเปลี่ยนแปลงเรื่องราว/คำพูด/หรือสิ่งอื่น ๆ อย่างไรบ้าง (จัดระบบใหม่)
- ละครที่ได้ฟังทำให้เราคิดถึงสิ่งอื่น ๆ อะไรบ้าง (ที่ไม่เกี่ยวกับละคร) แล้วจะปรับไปใช้อย่างไรบ้าง (เปลี่ยนแนวประพันธ์)

ให้แต่ละกลุ่มเลือกสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขร่วมกันจากการระดมความคิดไปปรับแก้บทละคร

5. แต่ละกลุ่มนำบทละครมาร่วมกันอภิปรายในเรื่องฉากและตัวละครที่จะแสดงและวางแผนในรายละเอียดที่จะแสดง

6. ให้แสดงจริง แล้วให้เพื่อนร่วมสรุปข้อคิดของเรื่อง
ขั้นสรุป

ครูใช้คำถามเพื่อเปลี่ยนทิศทางของการแสดงละคร

ถ้าละครเรื่องที่เราเล่นกันอยู่นี้ ไม่จบลงแบบนี้ เป็นแบบอื่น ได้ไหม (แทนที่)

แล้วให้ร่วมวางแผนเปลี่ยนละครเรื่องเดิม เป็นแนวใหม่ ตามที่เห็นสมควร
แล้วให้แสดงซ้ำอีกครั้ง

สื่อการสอน

- ตัวอย่างบทละคร
- เนื้อหาที่ใช้ทำบทละคร

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

เวลาที่ใช้ควรให้กับการวิจารณ์บทละครที่ทำด้วย
การได้ปรับบทละครแล้วแสดงอีกครั้ง จะช่วยให้มีความแม่นยำในบทละครและการปรับบทบาทการแสดงได้ดี ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะมีโอกาสได้แก้ไขตัวเอง
การเปลี่ยนทิศทางของละครจะเสนอเป็นความคิดเห็น ส่วนใหญ่ผู้เรียนอยากทำละครเรื่องใหม่เลย

การประเมินผล

1. สังเกตจากการอ่านบทละคร
2. สังเกตจากการอภิปรายจากการฟังบทละคร
3. ตรวจผลงานบทละคร
4. สังเกตการแสดงบทบาทตามบทละคร
5. ประเมินการวางแผนเปลี่ยนบทละคร

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างแผนการสอนที่ประกอบด้วยคำตอบของผู้เรียน

แผนการสอนที่ 1
เรื่อง ผู้สื่อข่าวคนเก่ง

หน่วย คนดีศรีท้องถิ่น
เวลาเรียน 1.5 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. เพื่อฝึกความรอบคอบในการเขียนข้อความต่าง ๆ
2. ตระหนักถึงความสำคัญของการเขียนเพื่อการสื่อสารที่ดี

เนื้อหา

การเล่นเกม สื่อสารข้อความต่อ ๆ กัน

กิจกรรม

ขั้นนำ

สนทนถึงการเล่นเกมที่นักเรียนเคยเล่นผ่านมา เช่น เกมกระซิบ หรือเกมที่มีลักษณะที่เป็นการสื่อสารต่อ ๆ กัน

ขั้นสอน

1. แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน เข้าแถวตอนอยู่ห่างกันคนละ 1 วา แล้วให้แต่ละคนเตรียมกระดาษชิ้นเล็กและปากกาไว้ในมือ
2. ผู้เรียนที่อยู่หัวแถวรับข้อความจากครู แล้วดู 5 วินาที แล้วพยายามจำข้อความให้ได้ เขียนข้อความที่จำได้นั้นลงในกระดาษของตน แล้วส่งต่อให้เพื่อนคนถัดไป คนที่สองรับมาอ่าน 5 วินาที แล้วส่งกระดาษคืนให้กับเพื่อน นำข้อความที่จำได้มาเขียนเป็นของตน แล้วส่งต่อ ๆ ไป ทำเช่นนี้จนถึงคนสุดท้าย
3. ให้คนสุดท้ายออกมาเขียนข้อความบนกระดาน เสร็จแล้วให้เพื่อนทุกคนในกลุ่มนั่งลง
4. ตรวจสอบข้อความร่วมกัน โดยผลัดการอ่านข้อความของครูว่า ตรงกับข้อความที่เขียนบนกระดานหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจะได้คะแนนตามที่เพื่อนกลุ่มอื่น ๆ ประเมินทั้งด้านความเร็วและความถูกต้อง
5. ตั้งประเด็นการอภิปรายเกี่ยวกับการสื่อสาร โดยใช้คำถาม

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

ควรทำความเข้าใจในกติกา ข้อตกลงของการสื่อสารให้แน่ชัด วิธีการของการส่งข้อความ ว่า จะเรียงลำดับแต่ละคนอย่างไร โดยให้ผู้เรียนตกลงกันเอง

การตรวจสอบข้อความให้ทุกคนมีส่วนร่วมโดยดูจากข้อความในมือของตน ให้บันทึกสิ่งที่ถูกต้องจากการเฉลยไว้เปรียบเทียบกับเพื่อน เพื่อจะเห็นผลที่ได้จากการกระทำ และหาสาเหตุของการสื่อสารที่ผิดพลาดนั้น

.....

A; ถ้าให้เปลี่ยนวิธีการสื่อสาร ที่ไม่ใช่แบบเดิม เราน่าจะมีวิธีการใดบ้างที่จะเข้าไปรับสารซึ่งอยู่กับที่ โดยที่เราไม่ต้องเคลื่อนที่ไป (เปลี่ยนแนวประโยชน์)

B : แทนที่เราจะส่งสารแล้วบอกต่อ ๆ กัน แต่เปลี่ยนให้สารอยู่กับที่แล้วผู้สื่อสารเข้าไปรับสารได้ทุกคน น่าจะเป็นวิธีการอย่างไรบ้าง (เปลี่ยนทิศทาง)

C ; จะมีวิธีการใดบ้างที่ทำให้ทุกคนเข้าใจทุกข้อความที่ทุกคนมีไม่เหมือนกัน (จัดระบบใหม่)

บันทึกคำตอบหลังการสอน

คำตอบจาก

คำถาม A : ยืนที่เดิม ยืนให้ดูข้อความต่อ ๆ กัน, ภาษาใบ้, เอียงหูฟังการกระซิบ, วาดรูปยื่นให้ดู

คำถาม B : "ตะโกน, โทรศัพท์, ภาษาใบ้ด้วยท่าทาง, เขียนให้ดูเป็นจดหมาย

คำถาม C : "ดูแล้วเปรียบเทียบกับแลกที่แต่ละคนจดแล้วอ่าน, กระซิบกัน, อธิบายให้กันฟัง"

.....
.....
.....

6. ให้นักเรียนลองปรับวิธีการสื่อสารตามที่นักเรียนคิดว่า จะมีความเป็นไปได้โดยใช้ข้อความชุดใหม่ จากการระดมความคิดนั้น

ขั้นสรุป

ร่วมกันสรุปข้อคิดจากกิจกรรม และสนทนาถึงวิธีการสื่อสารที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมถึงผลดีและผลร้ายของการบริโภคข้อมูลร่วมกันตั้งคำถามต่อกัน เกี่ยวกับวิธีแก้ปัญหาการบริโภคข้อมูลในเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน

สื่อการสอน

ข้อความที่ใช้เป็นสารให้กับนักเรียน 2 ชุด

การประเมินผล

1. สังเกตการเล่นเกม
2. ตรวจผลงานที่ได้โดยเพื่อนในชั้น
3. สังเกตการสนทนาและร่วมอภิปราย

แผนการสอนที่ 3
เรื่อง จดหมายสร้างคุณค่า ค้นหาผู้อื่น

หน่วย คนดีศรีท้องถิ่น
เวลาเรียน 1.5 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเขียนจดหมาย
2. นักเรียนได้ฝึกเขียนจดหมายถึงเพื่อนได้ด้วยการสร้างสรรค์ข้อความในการพูดคุย

เนื้อหา

การเขียนจดหมายถึงเพื่อนในลักษณะเชิงสร้างสรรค์

กิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนนำเอาจดหมายที่มีอยู่ที่บ้าน มาร่วมกัน
พิจารณาส่วนประกอบของจดหมาย แล้วให้นักเรียนฟังเพลง
“จดหมายถึงพ่อ” ร่วมอภิปราย โดยใช้คำถาม

- A : ถ้าเราเป็นพ่อของลูกในจดหมายฉบับนี้ จะเขียนตอบลูกว่า
อย่างไร (เปลี่ยนทิศทาง)
- B : ถ้าให้ย่อเนื้อความจดหมาย ให้เป็นคำพูดของตัวนักเรียนเอง
น่าจะเขียนว่าอย่างไร (หัดตัว)
- C : จดหมายที่เราเขียนนั้น ถ้าไม่ใช่คำพูดบรรยายธรรมดา น่า
จะทำในรูปแบบใดได้อีกบ้าง (แทนที่)

ร่วมกันอภิปรายสรุปถึงส่วนประกอบและข้อความในจดหมาย
ที่มีความเป็นไปไม่ได้จากการระดมพลังสมอง

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนเพื่อเขียนจดหมายถึงกันและกัน
คนละฉบับ โดยมีแนะนำถึงรูปแบบของเนื้อความจดหมาย โดยครู
ใช้คำถาม

- D : ถ้าสถานที่ที่เขียนจดหมายในขณะนี้ สามารถเป็นที่ใดก็ได้
นักเรียนจะเขียนจดหมายตรงที่ใดบ้าง (แทนที่)
- E : คำขึ้นต้นที่ไม่ใช่ “ถึงเพื่อนที่รักและคิดถึง แต่เป็นการแสดงถึง
ความรัก ความคิดถึงห่วงใยกัน น่าจะเป็นคำว่าจะไรบ้าง
(คำลงท้ายก็เช่นเดียวกัน ใช้คำถามในลักษณะนี้) (แทนที่)

บันทึกคำตอบหลังการสอน

คำตอบจากคำถาม

A : “พ่อสบายดี ไม่ต้องเป็นห่วง
หวังว่าแม่และลูก ๆ คงสบายดี,
พ่อจะรีบกลับบ้านเร็ว ๆ นี้. ดูแล
น้องและแม่ด้วยนะ”

B : “หนูคิดถึงพ่อมาก อยากให้
กลับบ้านไว ๆ , ทุกคนรอพ่อกลับบ้าน
บ้าน บ้านเราจะมียานปอยหลวง,
พ่อเหนื่อยไหม กลับมาพักผ่อนที่
บ้านเรานะ”

C : “โทรศัพท์, แฟกซ์, จดหมาย
น้อย ฝากมากับคนในหมู่บ้านเดียว
กัน”

D : “ทุ่งนา, ข้าวโลก, ไต้มหาสมุทร,
ในบึง, กลางสระน้ำ, ในสวรรค์,
บนสายรุ้ง”

E : คำขึ้นต้นคือ “ถึงเพื่อนเกลอ,
เพื่อนสุดสวย, เพื่อนที่น่ารักที่สุดใน
โลก, ถึงคนแปลกหน้า (หรือเปล่า
นะ) คำลงท้ายคือ “รักเธอสุดหัวใจ,
ขอให้คิดอะไรก็ให้สมปรารถนา,
ห่วงใยอยู่ตลอดเวลา, คิดถึงด้วย
ความห่วงใย, ลาก่อนเพื่อน,
ไปก่อนนะแล้วเจอกันวันหลัง”

- ให้นักเรียนคิดปรับเปลี่ยนข้อความที่จะเล่าถึงความเป็นไปของตนเองในขณะนี้ให้เพื่อนฟัง จะเป็นอย่างไรบ้าง (ปรับปรุง)
- ถ้าอีกคนเป็นคนตอบจดหมาย ลองเดาดูว่า เราน่าจะตอบจดหมายด้วยเนื้อความอย่างไรได้บ้าง (เปลี่ยนทิศทาง)

จากนั้นครูให้นักเรียนลงมือเขียนจดหมายจากสิ่งที่คิดได้จากการตอบคำถามนั้น และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านของเนื้อความของจดหมาย ซึ่งในตอนแรกจะเป็นการพูดคุยถึงสารทุกข์สุกดิบของกัน แล้วตั้งคำถามถามเพื่อนไว้ 5 ข้อ ในช่วง/ตอนที่ 2 เขียนเป็นคำตอบที่เราคาดคะเนว่า คู่ของเราจะถามมาว่า อย่างไร อีก 5 ข้อ

2. เมื่อแต่ละคู่เขียนเสร็จแล้ว ให้นำของจดหมายมาจำหน่ายของให้เรียบร้อย แล้วนำมามอบให้กับคู่ของตนแล้วเปิดอ่านให้เพื่อนทั้งชั้นฟังเพื่อดูว่า คำถามและคำตอบแต่ละคู่ตรงกันหรือไม่

3. แล้วเก็บคะแนนของแต่ละคู่ไว้ เพื่อดูว่า คู่ใดทายใจกันได้ดีตรงมากที่สุด

4. ครูให้เพื่อนนักเรียนบางคนได้อ่านจดหมายบางฉบับที่มีคำขึ้นต้น ลงท้ายหรือสำนวนที่ดีมีความหมาย มาอ่านให้เพื่อนฟัง

ขั้นสรุป

1. ร่วมกันสรุปถึงข้อดีในการเขียนจดหมายถึงกัน
2. นักเรียนอยากเขียนจดหมายถึงใครมากที่สุด

แล้วลองให้เขียนดู

สื่อการสอน

- ตัวอย่างจดหมาย
- แบบฟอร์มของจดหมาย
- ของจดหมาย

การประเมินผล

1. การประเมินตนเองในการเขียนจดหมาย
2. สังเกตการร่วมกิจกรรมของนักเรียน
3. สังเกตการสะท้อนความรู้สึก ความคิดและการอภิปรายจากเพื่อนร่วมชั้น

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

การเขียนจดหมายเป็นคู่ ให้ลงมือเขียนพร้อมกัน แต่ให้ต่างคนต่างเขียน ไม่ให้เหมือนกัน ยกเว้นคำถาม – คำตอบ ที่มีลักษณะเดียวกัน

ครูอาจยกตัวอย่างการถาม – ตอบของนักเรียนคู่ใดคู่หนึ่ง เพื่อใช้อธิบาย ทำความเข้าใจก่อน

การเปลี่ยนที่อยู่ คำขึ้นต้น คำลงท้าย ให้พยายามให้จินตนาการส่วนตัวของนักเรียน ออกมาเขียน ซึ่งอาจต้องยกตัวอย่างให้เห็น ก่อนก็ได้.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แผนการสอนที่ 1 หน่วย ชวนกันเขียนบทกวี
เรื่อง ถ้อยคำเปรียบเทียบ เรียบเรียงจากสิ่งแวดล้อม เวลาเรียน 1.5 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถฝึกการเขียนด้วยถ้อยคำที่ใช้จินตนาการสร้างสรรค์
2. นักเรียนสามารถฝึกการคิดเชิงเปรียบเทียบและคิดอย่างเสรีจากสิ่งที่เห็นรอบ ๆ ตัว
3. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นออกมาด้วยการเขียนให้ได้ใจความ

เนื้อหา

การฝึกเขียนแสดงความคิดเห็นออกมาเป็นภาษาหนังสือสั้น ๆ พอได้ใจความอย่างอิสระ

กิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำเล่นเกม "จี๋เอ๋"

ขั้นสอน

1. ครูนำการสนทนาเพื่อให้เกิดคำที่มีความหมายตรงข้ามกับคำที่กำหนดให้ ได้แก่ ชาว ใส ขน สวย กลม หอม
2. ให้ดูรูปภาพ แล้วคิดเปรียบเทียบกับสิ่งที่อยู่รอบตัว ว่าเหมือนสิ่งใดเช่น พระจันทร์ เหมือน..... ดวงดาวเหมือนกับ.....

โดยครูใช้คำถาม

- A : ถ้าให้สิ่งนี้มีลักษณะกลม ๆ ใหญ่ ๆ คล้าย ๆ พระจันทร์หรือดวงดาว นักเรียนนึกถึงสิ่งใดอีกบ้าง (แทนที่)
- B : แล้วสิ่งนั้นมีแสงนวลกระจ่าง เหมือนพระจันทร์ละ (แทนที่)
- C : สิ่งที่ได้แสงสว่างมีลักษณะคล้ายพระจันทร์ แต่อยู่ในเวลากลางวัน น่าจะเป็นอะไรบ้าง (แทนที่)

3. นำข้อความมาให้นักเรียนเปรียบเทียบ ได้แก่ "ความรัก" "ความดีใจ" "ความเศร้า" ฯลฯ เปรียบเหมือนสิ่งใดที่เป็นรูปธรรมหรือสิ่งที่จับต้องได้ ครูใช้คำถามกระตุ้นการคิด

บันทึกคำตอบหลังการสอน

คำตอบจากคำถาม A : "ที่รองกระທ, ลูกโลก ฝานม้อ, ดอกทานตะวัน, ลูกเปตอง, ไฟฉาย, ฝักระสือ, ส้มเขียวหวาน ฯลฯ
B + C : " โคมลอย กันหม้อแกงที่สีแดง ๆ , หิงห้อย, ไฟฉาย, แสงเทียน, ไฟหน้ารถ, โคมไฟ, แสงไฟฟ้า"

D : " คำที่เหมือนคำว่า "ความรัก" = ดอกมะลิตุ้ม, คนนั่งจู้จี้กัน, คนกำลังดูหนัง, กลีบกุหลาบ, คนกุมมือกัน, ดอกไม้ยู่ชิดกัน, กุหลาบบาน, ต้นขนุนออกลูก แผลไม่แยกจากกัน

ความดีใจ = "ภูเขาไฟ, ต้นไม้งอก, การบ้านเสร็จแล้ว, ได้ของขวัญ, ได้เสื้อใหม่, ได้เลื่อนชั้น, มีขนยาวขึ้น, เสียงหัวเราะ, เด็กเกิดใหม่, หนู่าแพรง

D : คำอะไรบ้างที่มีความหมายคล้ายกับคำเหล่านี้ (ยกตัวอย่าง)
(แทนที่)

D: ถ้าเป็นคำที่มีความหมายตรงกันข้าม น่าจะเป็นคำอะไรบ้าง
(เปลี่ยนทิศทาง)

** คำเหล่านี้ เราเอาไปใช้ประโยชน์ในเรื่องใดบ้าง (เปลี่ยนแนว
ประโยชน์)

4. ให้นักเรียนได้เขียนออกมาให้มาก แล้วครูใช้คำถาม
ถ้าเลือกข้อความออกมาสักหนึ่งประโยคที่ตนเองชอบ จากนั้นใช้คำถาม
ที่ว่า

** เราเพิ่มข้อความให้ยาวขึ้น มีรายละเอียดมากขึ้น ทำได้อย่างไร
บ้าง (ขยายตัว)

ขั้นสรุป

ให้จับสลากเพื่อนำเสนอผลงาน โดยการอ่านให้เพื่อนฟังเป็น
รายบุคคล แล้วร่วมกันอภิปราย

สื่อการสอน

- คำที่จะให้ความหมายตรงกันข้าม
- รูปภาพ
- ข้อความที่ใช้เปรียบเทียบ

การประเมินผล

1. ตรวจผลงานที่ได้
2. สังเกตการร่วมกิจกรรม

บันทึกหลังการสอนเพิ่มเติม

ความเศร้า = "งานศพ, เพลง
เศร้า, ความมืดมิด, ถ่านสีดำ,
เมฆดำลอยมา, คนตาย, ไฟ
ไหม้บ้าน, น้ำท่วม"

คำตรงกันข้ามกับคำ

ดีใจ : ความมืด น้ำท่วม ตก
นรก อากาศเป็นพิษ ปลาเน่า
เหม็น ไฟไหม้ขยะ ฯลฯ

เสียใจ : เล่นน้ำกลางสนาม
เล่นวิ่งแข่ง เล่นน้ำตอนกลาง
คืนจนถึงเช้า คนเล่นิทานให้
ฟัง ซ้ำมาบิน เสียงหัวเราะ ดอก
ไม้ดอกดอก

E : "แต่งประโยค, เล่านิทาน,
เขียนบทกลอน, วาดรูป, ทาย
ปัญหา, แต่งเพลง, เล่นเกม,
เอาไว้อ่านแบบ"

** ให้เด็กสร้างผลงานต่อจาก
กิจกรรม

.....
.....

ข้อเท็จจริง**ข้อคิดเห็น**

พ่อปลูกต้นไม้ไว้ให้เรา , ต้นไม้ที่พ่อปลูกมีอายุ 50 ปี ต้นไม้ของพ่อทำให้เรามีความสุข
ครูใช้คำถาม

****จากคำพูด หรือข้อคิดเห็นเดิม นักเรียนคิดว่าน่าจะมีข้อ
ความใดที่แทนที่ข้อความในลักษณะเดียวกันนี้ได้บ้าง**

3. ให้นักเรียนวิเคราะห์เนื้อเพลงทั้งด้านข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
แล้วใช้คำถามข้างต้น เพื่อระดมความคิดที่แตกต่างไปอีก

4. การให้ข้อมูลเพื่อการเปรียบเทียบข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

ข้อมูล**การเปรียบเทียบ**

พ่อใช้เหงื่อแทนน้ำรดลงไป ในหลวงทรงทุ่มเทพระกำลังอย่างมาก
ในการประกอบพระราชกรณียกิจ
แผ่นดินยังกว้างไกล แต่เหมือน ในหลวงทรงมีความห่วงใยที่จะช่วยเหลือ
หัวใจพ่อกว้างกว่า ประชาชนทุก ๆ คนในแผ่นดินไทย
ครูใช้คำถามกระตุ้นการคิด

C : จากคำที่ขีดเส้นใต้ เราหาคำอื่นมาแทนที่ แล้วให้ความหมาย
เช่นเดียวกันนี้ได้อย่างไรบ้าง (แทนที่)

D : เราจะสื่อความหมายเพลงนี้ ในรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่เพลงได้
อย่างไรบ้าง (จัดระบบใหม่)

** ถ้าตัดตอนเพลงนี้ให้เหลือแค่ 1 ท่อนด้านบน นักเรียนจะต่อเติม
เพลงนี้ไปในลักษณะใดได้บ้าง (ขยายตัว)

E : มีเพลงอื่นใดบ้างที่มีการเปรียบเทียบเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งอื่น ๆ ที่มี
ลักษณะคล้ายกับการเปรียบเทียบในเพลงที่ฟังไป (จัดระบบใหม่)

บันทึกคำตอบหลังการสอน

คำตอบจากคำถาม

C : คำว่า "เหงื่อ" = น้ำตา, น้ำใจ,
ฝน, พลัง, เลือด

คำว่า "หัวใจพ่อกว้างกว่า" =

ท้องฟ้า, ดวงอาทิตย์, โลก,

มหาสมุทร, แสงสว่างทั้งหมดรวม
กัน

D : "นิทาน, เนื้อเรื่องสั้น ๆ ,

การ์ตูน, ละคร, โปสเตอร์, มินิซีรีส์
ทางทีวี"

** นักเรียนสร้างผลงานของแต่ละ
คน

E = " เพลง ความรักของแม่ที่มีต่อ
หนู, เพลงเกี่ยวกับความรัก"

5. ให้นักเรียนลงหาเนื้อความที่มีความหมายเปรียบเทียบ แล้วเลือก
นำเสนอเพลงในรูปแบบที่ตนพอใจจากคำถามข้อใดข้อหนึ่งด้านบน

ขั้นสรุป

ร่วมกันสรุปลักษณะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

ข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างผลงานของผู้เรียนจากการเรียนด้วย
การใช้คำถามในกิจกรรมการเรียนรู้ภาษา

ภาคผนวก จ

การเปรียบเทียบคะแนนสอบความคิดสร้างสรรค์
ก่อนและหลังเรียน

**แสดงการเปรียบเทียบคะแนนสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียน
ของนักเรียนแต่ละคน**

คนที่	ด้านความคิดคล่อง		ด้านความคิดยืดหยุ่น		ด้านความคิดริเริ่ม		คะแนนรวม		หมายเหตุ
	ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	
1	35	63	25	49	74	69	134	181	
2	78	109	58	76	143	154	279	339	
3	78	69	48	46	113	124	239	239	
4	83	112	52	82	128	159	263	353	
5	49	64	35	47	71	92	155	203	
6	63	59	41	50	109	112	213	221	
7	62	90	46	70	105	146	213	306	
8	61	72	44	54	110	123	215	249	
9	42	69	32	46	57	73	131	188	
10	49	66	37	50	66	95	152	211	
11	54	71	38	50	78	70	170	191	
12	65	73	49	57	114	124	228	254	
13	73	108	49	78	157	210	279	396	
14	99	103	65	71	167	171	331	345	
15	56	64	40	47	80	86	176	197	
16	65	85	47	73	129	162	241	320	
17	55	108	35	66	79	185	169	359	
18	64	84	45	65	104	123	213	272	
19	45	68	34	55	63	91	142	214	
20	81	98	63	69	111	154	255	321	
21	71	70	50	50	129	101	250	221	
22	68	87	49	67	127	141	244	295	
23	84	92	61	69	180	164	325	325	
24	38	84	29	62	50	86	117	232	
25	79	153	64	140	184	310	327	603	

เพลง ต้นไม้ของพ่อ

ป.4/๒๕

ทบทวนในชั้นเรียน

ต้นไม้ที่พ่อปลูก ต้องสวยต้องงามและดีให้
สืบสานและรักษา จากอวยที่พ่อตั้งใจ
(เขียนและร้องในชั้นเรียน)

ให้พ่อปลูกต้นไม้

๖ เมย์

พ่อฉันจะปลูกต้นไม้ให้ชาติไทย
พ่อฉันจะปลูกไร่สวนไร่นา
ให้ลูกหลานไทยสืบสาน
รักษาไว้ให้ลูกหลานไทย
ให้พ่อฉันภูมิใจ

จากใจของลูก

แผนการสอน "โลกสวย ด้วยเสียงเพลง" จากข้อคำถาม แบบขยายตัว "ที่ว่า"
ถ้าเราตัดตอนเพลงนี้ให้เหลือ 1 ท่อน แล้วให้นักเรียนเพิ่มเติมสิ่งอื่น ๆ ลงไป
เพื่อให้เป็นเรื่องอื่น ๆ ที่น่าสนใจ จะทำได้อย่างไรบ้าง"

ชัย ฟ้าคำ

ดาอองตั้งใจไม่แพ้ การ 66 เลี้ยงไก่โตได้ดี ยาวนี้มีการ เลี้ยงไก่ดำ
วัดจาก สมอจากมาปบาง คนนี้ซื้อบองมาของจ้อง ตูจัน
จบรัชทองยากแต่พอได้มีถึง ๒๕๕๕

แผนการสอน "ไปกาตหมั้ว" จากข้อคำถามเปลี่ยนแนวประโยชน์ใช้สอย ที่ว่า
"เราจะเห็นว่าตลาดเป็นที่รวมตัวของคนทุกเพศ ทุกวัย นักเรียนคิดว่า น่าจะมี
การจัดกิจกรรมอื่น ๆ อีกบ้าง นอกจากการซื้อ ขายสินค้า ?"

จู่จี้ฟ ป่าลึก

เบต้าห์เกลย์ม่อน
เราไปสู้รบ

ช้อหอยงูเขา
ประสับอินธราชัย

ผีเสื้อหอยใหญ่
ปีกไม่ไกลพิ
รังกาตากลง
สยสาริจจุลเย

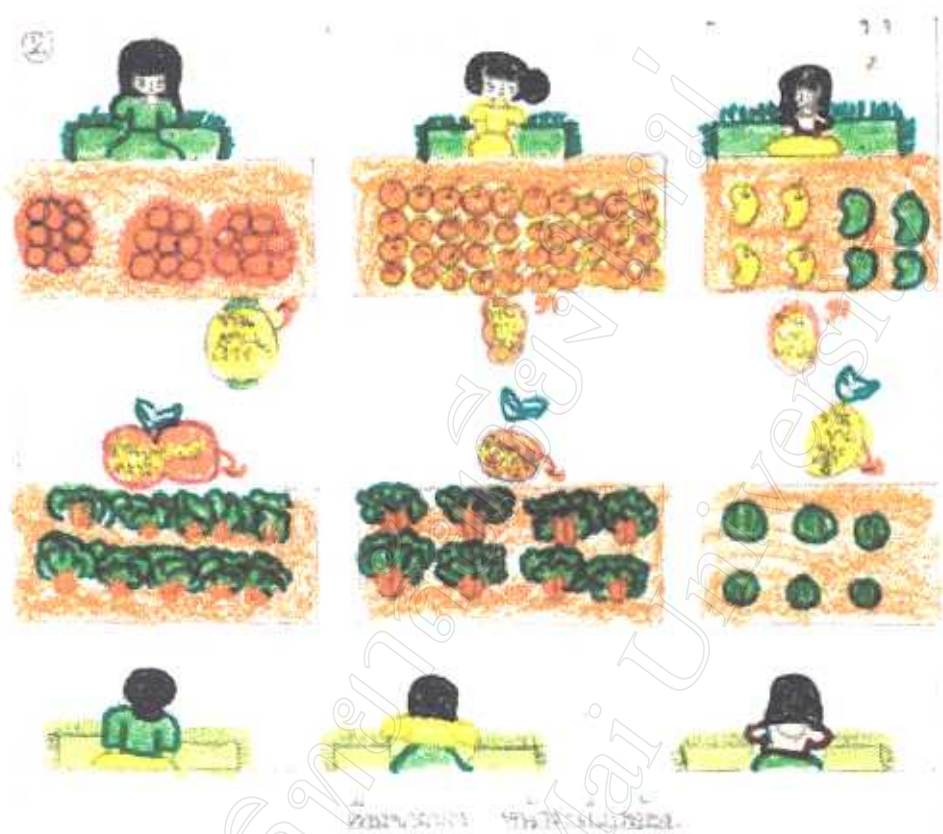
จ้าวมูล่า จอมซ่าเหี้ยอเก็น
ตัวอื่นเขินไม่ในการต่อสู้

แผนการสอน "ลำนาคความคิด" จากข้อคำถาม แบบขยายความคิดที่ว่า "จาก
สิ่งที่เราเขียนไปแล้ว น่าจะเขียนหรือเพิ่มเติมสิ่งใดได้อีกบ้าง เพื่อให้ลำนาค
ของเราดูสะดุดใจ และน่าทึ่งกว่านี้"

แผนการสอน"ร้อยกรอง 4 คำ" จากข้อคำถาม แบบปรับปรุง"ที่ว่า "ถ้าให้
นักเรียนเขียนเรื่อง โดยให้ปรับปรุงผลงานเดิม จะทำได้อย่างไรบ้าง"

มีวันหนึ่ง คุณครูถามเด็ก ๆ ว่า ถ้าเราไม่รู้จักใช้ของอย่างถูกวิธี เราจะมีอะไรใช้บ้าง
 ครูจึงให้นักเรียนช่วยกันคิด และเขียนคำตอบลงในกระดาษคำตอบ
 ผลปรากฏว่า นักเรียนทุกคนได้เขียนคำตอบที่ถูกต้องและน่าสนใจ
 มากมาย เช่น ใช้ของอย่างถูกวิธี เราจะมีของใช้ใช้ได้นาน
 และใช้ของอย่างถูกวิธี เราจะมีของใช้ใช้ได้นาน และใช้ของอย่างถูกวิธี
 เราจะมีของใช้ใช้ได้นาน และใช้ของอย่างถูกวิธี เราจะมีของใช้ใช้ได้นาน
 และใช้ของอย่างถูกวิธี เราจะมีของใช้ใช้ได้นาน และใช้ของอย่างถูกวิธี

แผนการสอน " ไปทอดนมวัว " จากข้อคำถามแบบ นวัตกรรมที่ว่า

- ถ้าให้บิขิณาสมาวาสมีหน้าตาก็กับรูปของน้องเรียนเรา
 จะเกิดอะไรขึ้นบ้าง ?

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นางสาวนิลวรรณ ไชยโย รหัส 4222244
วัน เดือน ปีเกิด	28 กันยายน 2517
ที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 136 หมู่ 4 ตำบลแงง อำเภอปัว จังหวัดน่าน
ประวัติการศึกษา	2527 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านพาน อำเภอปัว จังหวัดน่าน 2534 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน 2539 ครุศาสตรบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย) สถาบันราชภัฏเชียงราย จังหวัดเชียงราย
ประวัติการทำงาน	2539 - ปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนบ้านสกาใต้ อำเภอปัว จังหวัดน่าน